

כיון דמוזחה מקודש ולולב חדיר כמו שכתבתי לעיל בשם הרמב"ם, ממילא י"ל דמחויב להקדים מוזחה דלמלא כל"ב, כנלענ"ד.

ואגב אודיעו מה דנ"ל לדינא, במי שינא מדירתו לבית אחר לדור שם, ויש שם מוזחה מכבד שהניח שם הדר הראשון דמחויב הוא לזכך על המוזחה דזהו מלוא חדשה לו בבית זה, (ד) ואף דהוא פשוט, כמדומה אין נוהרים בזה ומצוי לשכות.

(ט) ונ"ל דגם ההולך מציתו לעסקיו בשוק שעות הרבה ופעמים נוסע מעירו על איזה ימים, דלכאורה הדין דכשחוזר לביתו יזכך על המלוא, דהא בנתיים שלא היה בדירת ביתו לא היה עליו חובת מוזחה, ומתחיל עתה חיוב חדש, נואף דמחויב ציתו לדור, מ"מ בשעה שאינו ציתו אינו מקיים מצות מוזחה בזה, עי'

שהיא תדירה היינו תדיר במצות, אבל מ"מ לא מקרי תדיר רק מצוי, ה"נ מוזחה לגבי סוכה ולולב דהם מקרי תדיר דמחויב עכ"פ פ"א בשנה ומוזחה לא, אבל לל"ב דמילה לגבי פסח דמי לתדיר ועי' פירש"י כיון דמצוי הרבה מפסק, א"כ ה"נ מוזחה לגבי לולב וסוכה, דדוקא לגבי תפילין מקרי תדיר, כיון דתפילין עכ"פ בכל יום ומוזחה אפשר דפוטר ענמו לעולם מחיובו, אבל לולב וסוכה כיון דהם רק פ"א בשנה ומוזחה מצוי הרבה מקרי ¹²³⁴⁵⁶⁷מוזחה תדיר.

וא"כ הא ספיקא דדינא במוזחה לגבי סוכה ולולב הי ^{מינייהו}תדיר לענין הקדימה.

^{אוצר החכמה} ונ"ל ההכרעה כיון דלל"ב מקרי מוזחה תדיר ומחויב להקדימו, דהוא תדיר ומקודש, ולל"ק דלולב מקרי תדיר, מ"מ הכרירה בידו להקדים איזה שיראה,

ביאורים

משבתות וימים טובים), אבל לגבי סוכה ולולב שפיר הוי מוזחה מצוי הרבה יותר מסוכה ולולב, שהם רק יום אחד בשנה לחיוב דאורייתא, וא"כ להשיגא בתרא הנ"ל יהי' מוזחה חשוב תדיר מלולב וסוכה אבל להשיגא קמא דלא מפליג בזה אף במוזחה דמצוי הרבה יותר לא חשוב תדיר, ודוק.

דמי. והיינו דמבואר מחלוקת ב' תירוצים דהש"ם אם למ"ד דמצוי יותר לא חשוב תדיר אם מורה הוא דבמצוי הרבה הרבה יותר חשוב תדיר. וגפ"מ בזה לענינינו, דנ"ל דמוזחה אינו תדיר מתפילין כיון דהוא אינו בחיוב יותר רק דמצוי הוא יותר ומצוי לאו בתדיר הוא כיון דהוא רק מצוי קצת יותר מתפילין (דגם תפילין הם בכל יום חוץ

הערות

(ח) ראגב אודיעו מה דנ"ל לדינא, במי שינא מדירתו לבית אחר לדור שם, ויש שם מוזחה מכבד שהניח שם הדר הראשון, דמחויב הוא לזכך על המוזחה דזהו מלוא חדשה לו בבית זה, ואף דהוא פשוט וכו'. יעויין בדומה לזה במג"א סי' י"ח סק"א שכתב, וז"ל, "ואפשר דה"ה אס קבע בו מוזחה קודם שדר בתוכו, כשנכנס לדור בתוכו מצדד אקב"ו לדור בבית שיש בו מוזחה כנ"ל עכ"ל יעוי"ש. ובפשוטו כוונתו, דזה פשוט שמצדד על המוזחה גם כשנכנס לדור בדירה שיש בה מוזחה, וכדברי רבינו כאן, אלא דמסתפק המג"א שאפשר שאז אינו מצדד בנוסח אקב"ו לקבוע וכו' כרגיל, אלא מצדד בנוסח אקב"ו לדור בבית שיש בו מוזחה, וכמ"ש. [וזה דלא כדברי הברכי יוסף בסי' י"ט שהזכיר רבינו להלן]. ובשו"ת משיב דבר להנצי"ב הביא דברי המג"א, וכתב עליו דלא חזינן רבנן קשישי דעבדי הכי. ואח"כ הביא תשו' רבינו כאן, וע"ש עוד.

(ט) בעיקר קו' רבינו, (דגם ההולך מציתו לעסקיו בשוק שעות הרבה ופעמים נוסע מעירו על איזה ימים, דלכאורה הדין דכשחוזר לביתו יזכך על המלוא (דמוזחה), דהא בנתיים כשלא היה דר ציתו לא הי' עליו חובת מוזחה, ומתחיל עתה חיוב חדש וכו'), לכאורה צריך עיון, דהא אפי' אס אינו נמצא

ולחומר הקושיא הי' נראה לומר בזה דדוקא בית אורז שהוא מיוחד לאורז ולא לדירה זהו שמשום דהוי בית אורזו מחייבו במוזחה, משא"כ בית דירה אף שהוא משמש לו בבית אורז הנה ענין האורז בטל הוא לענין הדירה, דהעיקר הוא הדירה, ולכן לא יחשב בית דירתו בבית אורז כלל. וי"ל דזהו כוונת רבינו, דכל שנוסע ממנו לזמן ממושך ואינו דירתו שוב נפטר ממוזחה דהרי לזמן הממושך אינו דירתו, ולבית אורזו ודאי לא יחשב דכבד ביטל ענין שם אורז מיניה לשם דירה וכמ"ש, ולדירתו הא אינו לזמן ממושך, ודו"ק.

ושורב העירוני שכדברים אלו מפורשים הם בזה"ט סי' רפ"ו סק"י וז"ל "והחטיות שבשוקים פטורים. דלאו דירות ינהו, ונ"ל אפי' אס יושבין בהם בכל יום פטורים דכיון דאינם שם כלילה מיקרי עראי כדמצינו בזה"ט סי' ק"מ סעיף ח' לענין חזקה וכו' ולא דמי לבית התבן או אורז, דשם תשמיש השייך לו אין חילוק בין יום ללילה כן נראה ל"י עכ"ל. וביאור דבריו נראה על דרך הנ"ל, דענין האורז שיש בהחנות בטל הוא לשם החנות

טו (י) מג"א סי' כ"א ס"ק ב', (יא) וגם בני ביתו פטורים דאין הניח שלהם, והיו כדר בבית שאולה ושכורה] והיה כמו יוצא

ביאורים

ערום, אלא ע"כ שהיה שוכב במלית קמן ע"כ, ודבריו דברי קבלה נקבל, אבל לדיון יש תשובה, די"ל דבליילה עכ"פ היה לו מזוזה בפתחו משא"כ במרחץ וכו' עכ"ל. ומבואר מד' המג"א דליכא קיום מצות מזוזה כשאנו נמצא בביתו.

טו. מג"א סי' כ"א ס"ק ב' וכו'. ז"ל המג"א שם "ובכתבי האר"י כתוב על פי הסוד שיש לשכב בלילה במלית קמן, ומביא מהאי דאמרי' פ"ד דמנחות כיון שראה דוד עצמו ערום בבית המרחץ אמר אוי לי שאני ערום מן המצות, וק' למה לא אמר כן בליל' שהי' ג"כ

הערות

יום קודם שנכנס לדור. אבל לחירונו הראשון הנ"ל, דאינו בית אורח כיון דהעיקר הוא לבית דירה, י"ל דזהו לענין דברי רבינו, אבל לענין זה הא עכשיו קודם החתונה אינו בית דירתו רק באמת בית אורח, ודו"ק.

(י) מג"א סי' כ"א ס"ק ב' וכו'. עי' ביאורים שהבאנו דבריו. ובעיקר קו' האר"י ל' (למה לא אמר דוד כן בכל לילה שהוא ערום מן המצות וכו'), לכאורה י"ל ע"פ המבואר בסוכה כ"ז ע"כ דדוד המלך לא ישן יותר משימין נשמי, ולכן בלילה לא הי' ערום מן המצות דה"ל לומר תורה, וגם בזמן פעוט של שנתו י"ל שהי' לו איזה דרגה של ששפתיו מרחשין בתורה. ורק במרחץ שהי' אסור בתורה לגמרי, וגם אפשר שהי' צריך ליותר מומן שימין נשמי, הוא דהתלונן דוד המלך שהי' ערום מן המצות.

ועל דברי המג"א דכשהי' במרחץ לא נחשב המזוזה שבפתח ביתו למצוה, לולי דבריו לכאורה הי' אפשר לומר דאפי' אי חשוב לי' קיום מצוה דמזוזה גם בהמרחץ מ"מ הי' מרגיש ערום מן המצות, דערום ר"ל מלשון שאינו מלובש במצוה או עוסק במצוה בגופו ממש ודו"ק.

(יא) וב"ל דגם וכו' נוסע מעירו על איזה ימים, דלכאורה הדין דכשחוזר לביתו יצרך על המצוה (דמזוזה), דהא בנתיים שלא היה בדירת ביתו לא היה עליו חובת מזוזה, ומתחיל עתה חיוב חדש וכו' וגם בני ביתו פטורים דאין הבית שלהם, והיו כדרים בבית שאולה ושכורה וכו'. הק' אלאמור'ר שליט"א, מה הוסיף רבינו בזה דגם בני ביתו פטורים וכו', הא למאי נפ"מ אם בני ביתו חייבים או פטורים ממזוזה, הלא כל השאלה הוא לגבי ידיה, וחיוב או פטור של בני ביתו אינו נוגע לו, ונ"ע כוונת רבינו בזה. ולכאורה נ"ל הכוונה כאן, דאי היו בני ביתו חייבים במזוזה אז הי' חשוב "דירתו" בגללם, דדירתו של איניש הוא בין מקום שהוא דירת עממו ובין מקום שהוא דירת בני ביתו, ולזה הוא דכתב רבינו דלדעתו באמת אין זה דירתם של בני ביתו אלא דאללם היו כדרים בבית שאולה או שכורה, וממילא לא שייך טעם זה שבגללם ייחשב גם דירתו כנ"ל, וקיימת הקושיא דכשחוזר יצטרך לצרך וכו', ודו"ק ודוק.

ולכן אין לחייב כאן במזוזה מדין בית אורח רק מדין חנות, אבל לחנות הא פטור הוא דכיון שאינו שם בלילה הרי הוא עראי וכמ"ש הט"ז, ואף על פי שאין כאן חיוב משום חנות אפי"ה אין לחייבו עכ"פ משום בית אורח דכבר בטל מכאן שם בית אורח לשם חנות ומשום חנות פטור הוא כנ"ל, ודוק היטב. וזה הוא כמ"ש בדברי רבינו הנ"ל, דשם בית אורח בטול הוא לשם דירה ומשום דירה הקשה דיהא פטור כשלא נמצא שם לזמן ארוך. ועי' רמב"ם הל' מזוזה פ"ו ודוק.

אח"כ ראינו בס' אור אברהם עה"ת פ' עקב דעמד בקו' הנ"ל על דברי רבינו, וכתב ליישב די"ל שאף בית אורח אינו חייב במזוזה אלא משום בית דירה, דבאמת רק "דירה" מחייבת במזוזה, אלא דגם בית אורח בכלל "דירתו" הוא כיון שמשמש בו תמיד, דיוצא ונכנס ליקח מאוצרותיו ולעסוק בכליו ועניניו וכו"ב. ומשום כך נקרא ביתך דרך ביאתך וחייב במזוזה. [והראני ידידי הרה"ג ר' שמשון ווייס שליט"א דדומה לזה מניין לענין דין קרפף המוקף לדירה דמותר לטלטל ביותר מבית סאחיים, דגם במוקף לבית אורח וכדומה חשוב מוקף לדירה, דהטעם ביאר בביאור הלכה ר"ס שני"ט עפ"י רש"י והריטב"א שהוא משום דגם בית אורח חשוב דירה מהאי טעמא שיוצא ונכנס לשם לצרכיו, ע"ש]. ולפ"ז אחי שפיר קו' רבינו, דשכאנו נמצא שם לזמן ממושך גם משום בית אורח אינו "דירתו" מאותו טעם שאינו משמש בה לזמן ממושך וכמ"ל, ודו"ק. [ועד"ז יש לבאר גם בכוונת הט"ז הנ"ל לענין חנות, דכיון שאינו משמש בו בלילה גם משום דירתו לבית אורח היו עראי, דענין בית אורח הוא ג"כ משום בית דירה שמשמש בו כנ"ל, וצריך שיהא ביום ולילה].

[וכמודמני ששמעתי שיש מקהפקים לדינא ע"פ דברי רבינו כאן צמי ששכר דירה חדשה וכמה חדשים קודם כניסתו לשם הוא מניח חפציו שם (והדבר מצוי בחתנים, ששוכרים ומציאים כליהם וכו' לפני החתונה, ולא באים שם לדירה עד אחר החתונה), מתי יש לקבוע מזוזה, דמדברי רבינו כאן משמע בדירתו אף שהניח חפציו שם אינו חייב במזוזה כל זמן שלא דר שם, וכנ"ל. ולכאורה, לפי תי' השני שהבאנו, גם בזה אינו חייב משום בית אורח כיון שאינו נמצא שם ואינו משמש בו לצרכיו יום

מסוכה לעסקיו וחוזר לסוכתו דמזכר, וכמו פשט טליתו
ע"ד שלא להתעטף בו מיד, שחוזר ומזכר כשלושנו (ועי'
מג"א סי' ח' ס"ק י"ח) ונ"ע לדינא: ידידו

הק' עקיבא במוהר"ם גינז וצללה"ה מא"ש

אחר זמן רב בא לידי ספר זכרי יוסף, וראיתי שכתב
בפשיטות (באורח חיים סי' י"ט) דדין הראשון
הנ"ל דשוכר בית שיש בו מזוזה דאינו מזכר, (י"ב) דלא
תקנו הזכרה רק על שעת קביעת המזוזה, וממילא גם
דין הב' הנ"ל בנוגע מעירו ואח"כ חוזר לביתו אינו
מזכר, ולדינא נל"ע:

חלילה ולחילה לסמוך בזה על דברי א' תשובה באר
עשק, ואין יסוד לדבריו, ודימה שיחזר לעיבוד,
ב' וראיתו (א) ממימות העור אינו ראה כלל כמוזן, וכבר
הרעשתי הרבה על זה בסופר אחד שנהג כן, ופרסמתי
שהרצועות ההמה פסולים, והסופר הוזכר לקבל עליו
שלא ינהוג עוד כן ח"ו, ויתרה ר"מ כן להסופרים
בשמי, ואם ימאנו וימרו, יודיעני ואכתוב למקומות
מושבותם לפסול התפילין שלהם.

ואוצר החכמה: ידידו הק' עקיבא גינז מא"ש

סימן יא

להרבני ר' יצחק יוסף ספרא דיוקנא דק"ק ליפנא
נ"י.

א' על דבר אשר חדשים מקרוב באו להמציא לעשות שין
של ראש מחותמים עור צמנונת שין ומדקקים על
הצית.

סימן י

להמופלג ידידי ר' מאיר גיימעגין

ע"ד שראה סופרים מקילים לקנות עורות מעובדים
מנכרי, והם עושים מזה רצועות ומשחירים
אותם.

מחאה
שרצונות
התפילין שלא
נעבדו לשמה
לא בני לתקן זה
ע"י השחירה
לשמה

ביאורים

אותו מחדש לסיד לשמה כמו"כ אחר עיבוד שלא לשמה יהני
להשחיר עתה הרצועות לשמה. ורבינו דחה דבריו בתקפות, ולא
דמי עיבוד מחדש לשיחור, דעיבוד מחדש לשמה מהני דהרי עתה
יש עיבוד זה לשמה, אבל שיחור לשמה לא שמויה מעובד לשמה,
דהשחירה אין זה עיבוד.
סי' י"א א. ד"ה על דבר וכו'. איתא במנחות דף ל"ה, דהלכה
למשה מסיני שיעשה בעור הבתים של תפילין של ראש משני צדדיו

סי' י' א. תשובת באר עשק. שאלה י', ע"ש באורך.

ב. וראיתו ממימות העור וכו'. הבאר עשק הביא רא' דרצועות
שנעבדו שלא לשמה יש לתקנם ע"י שיחור ומשחירים לשמה, מהא
דכתב הטור יו"ד סי' רע"א ד"על עורות שאין מעובדים לשמה אם
יש לכם יכולת להחזיר יריעות הדק (הקלף) לידי מתוח ולהעביר
עליה סיד לשמה הרי יצאתם די עיבוד לשמה" עכ"ל. והבאר עשק
רצה לזמנא דבמו שמהני לעור המעובד שלא לשמה לעשות כן ליתן
אח"כ 1234567

הערות

פסק הלן בטליתו חליה לרין לזכר עליו צבקר (וצרמ"א שם כ'
וכן יעשה מי שלובש טליתו קודם שיאיר היום). והלא נוסח הזכרה
שם אחת היא ד"להתעטף". והרי דלא דייקין מנוסח הזכרה
לומר שלא תקנו לזכר אלא בשעת מעשה העיטוף, אלא דשייך גם
כשהוא מעוטף מזכר, וה"נ למה לא שייך ברכת לקבוע מזוזה גם
על מזוזה הקבועה מזכר. וע"ש מש"כ לתוך.

ועיין נמו דוד דהראה מקור יקר לדברי הזכר"י מנחות דף
ל"ו דהמניח תפילין קודם אור היום כשיגיע הזמן ממשמש
בהם ומזכר וכח רש"י שם דממשמש הוי כמניח, והמוס' שם
כתבו דה"ה לטלית ע"ש, והרי דכלי מעשה משמוש שהוא כמניח
אין לזכר על קיום המזוזה לצד שלא בשעת עשייתה, עכ"ד:

סי' י' (א) עי' ערוך השלחן יו"ד סי' רע"א בפירוש ענין
מימות העור:

(י"ב) דלא תקנו הזכרה רק על שעת קביעת המזוזה וכו'.
ביאור דברי הזכר"י יוסף הוא, דלמד מנוסח הזכרה
ד"לקבוע מזוזה", דע"כ שלא תקנו זכרה אלא בשעת קביעות
המזוזה. אך שזה דלא כמ"ש המג"א שם (שהבאנו דבריו לעיל
באות ו').

ויעויין בפמתי תשובה יו"ד סימן רנ"א ס"ק ד' דכתב שגם
כוונת רבינו בתחילה, כשהעיר שיצרך כשנכנס לדירה
חדשה עם מזוזה קבועה, דכוונתו ה' רק לזכר "אקב"ו לזכר
בבית שיש בו מזוזה" (כדברי המג"א הנ"ל). אלא דסיים להסכים
עם הזכר"י ללמוד מעיקר נוסח הזכרה.

ובשו"ת הר זבי אור"ח סי' י"א תמה על ראית הזכר"י
ורבינו מנוסח הזכרה דלקבוע (שלמדו מזה דלא תקנו
זכרה אלא בשעת מעשה הקביעות), דהא בשו"ע אור"ח סי' ח'